

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
42

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-29-X

BRNO 2001

PŘEHLED VÝZKUMŮ 42 (2000)

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>
- Odpovědný redaktor: Doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, Ph.D.,
PhDr. Lubomír Šebela, CSc., Mgr. Richard Zatloukal, Miroslav Lukáš,
Alice Del Maschio
- Na titulním listě:
1. Výřez jihovýchodní části historického jádra města Brna z plánu z roku 1754 (Archiv města Brna, Sbíрка map a plánů K11).
Uložení Portos//D:/scanner/PV 2000/PV/Pvtif.tif
  2. Dvě středověká aquamanile ve tvaru beránka a koníčka, pocházející z odpadních jímek, odkrytých roku 2000 při výzkumu severozápadní části tzv. „Velkého Špalíčku“ v Brně (Dominikánská 3, 5, 7). Foto Karel Šabata, Museum města Brna.
- Tisk: BEKROS
- Náklad: 350 ks

© 2001 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

V získaných profilech a částečně i v plošných situacích byly postupně prozkoumány zbytky zaniklé vodoteče (ramene Ponávky) s nálezy ze 14. století, rozpoznán relikt původního omičního horizontu s atypickými nálezy keramiky z období středověku, dále vápenná jáma, hnojník a dvě jámy nejasného významu z raně novověkého období. Dokumentace a dílčí průzkumy podzemního základového zdiva bývalého domu č. 6 (Kleinův dům) přinesly mnoho dokladů o plánovitém vývoji zdejší zástavby. Bylo zjištěno, že původní velmi bažinatý terén s mělkým horizontem, kterým prosakovaly spodní vody, nevyhovoval statickým podmínkám pro plánovitou výstavbu čtvrtě. Proto zde byl kolem poloviny 19. století uměle navýšen terén navážkami z prostoru blízké centrální části města (nálezy pozdně středověké a raně novověké keramiky). V průběhu statického zabezpečování parcel byla do celého stavebního komplexu zakomponována soustava zděných odpadních kanálů, které byly odvodňovány směrem k centrální kanalizační stoce SZ za dnešní ul. Milady Horákové. Předpokladem je, že kanalizační sběrač vyústil posléze do říčky Ponávky. Cihlové zdivo kanálu (k. 904) spočívalo na dřevěném bednění, zbudovaném z plochých desek. Kromě dokladů staré kanalizace a hospodářských objektů, byla na ploše záchranného výzkumu dokumentována v půdorysech jednotlivá obytná křídla budovy i jejich podsklepených částí. Ukázalo se, že dům č. 6 měl čistý kvadratický půdorys, jehož obytná křídla uzavírala čtvercové nádvoří v němž byla centrálně umístěna kamenná studna. V jižní části zkoumané plochy byla v dokumentovaném profilu dále zachycena původní kamenná dlažba (k. 921) se základovou částí brány (k. 916), která se zde nacházela ještě v roce 1824. Podle starých plánů města Brna nebyla ještě v roce 1824 kvadratura budovy uzavřena. Až v roce 1879 je půdorys shodný s výsledky záchranného archeologického výzkumu. Jihovýchodní trakt domu č. 6 byl tedy dostavěn nejpozději. Jihovýchodně od vnějšího křídla domu (k. 939) bylo dále zachyceno základové zdivo obvodové zahradní zdi (k. 937). Prostor mezi touto zdí byl v její JZ části podsklepen (uhelné sklepy) a opatřen krátkým kanálem (k. 917) pro odvod dešťové stoky (?) přímo do centrálního sběrače k. 904. Prozkoumaná plocha přinesla celou řadu nových poznatků o podobě předměstské architektury na SV obvodu historického jádra Brna, kde přetrvala do první poloviny 19. století.

Petr Kos, Andrea Matějčková, ÚAPP Brno

Literatura:

Kos, P. 2000: Brno 2000, Víceúčelový dům, nároží ulic Milady Horákové - Koliště, NZ ÚAPP Brno, č.j. 306/00.

Resumé:

Brno (Kataster Zábřovice, Bez. Brno-město). Milady Horákové - Koliště Str. Siedlung. Mittelalter, Neuzeit (14.-20. Jh.). Rettungsgrabung.

BRUMOV - BYLNICE (okr. Zlín)

Budova městské brumovské radnice. Novověk. Záchranný výzkum.

Při rekonstrukci městské radnice v Brumově proběhl menší dílčí výzkum, který prokázal, že dnešní podoba objektu pochází z první poloviny 19. století. Poloha objektu (naleziště) na parc. č. 569, 571, 572 je situována na ZM 1 : 10000, l. č. 25-43-16, od Z s. č. 175 mm, od J s. č. 361 mm. Ve zdivu radnice byly druhotně použity kamenné články (konzola) z brumovského hradu, který byl pobořen ve 30. letech 19. století. Stopy staršího objektu nebyly při průzkumu zjištěny, pokud za něj nelze považovat základové zdivo jihozápadní fronty průčelí dnešní stavby.

Jiří Kohoutek, ÚAPP Brno

Resumé:

Brumov-Bylnice (Bez. Zlín), Rathaus. Neuzeit. Rettungsgrabung.

BRUMOVICE (okr. Břeclav)

„Brumovické úlehle“. Pravěk, středověk. Sídliště. Záchranný výzkum. Uložení: AÚ AV ČR Brno, Mikulčice.

Archeologický výzkum byl vyvolán stavbou „VVTL plynovodu DN 700, PN 63 Brumovice, PZP Uhřetice“. Na katastru obce Brumovice došlo při výkopu k narušení tří zahloubených objektů.

Obj. č. 1: (nál. č. 1177/2000)

Tmavá výplň jámy zahloubené 120 cm pod úroveň dnešního povrchu (mocnost ornice 40 cm). Výplň objektu tvořila tmavá hlinitá vrstva, v níž byly nalzčeny dva drobné zlomky keramiky (střep s radélkovou výzdobou a tenkostěnný střep s příměsí slidy). Napříč touto vrstvou procházela tenká, asi 5 cm mocná vrstvička žluté spraše. V hloubce asi 90 cm od dnešního povrchu přecházela tmavá výplň v šedou hlinitou vrstvu s drobnými kousky mazanice. Na dně této vrstvy byla nalezena zvířecí čelist.

Jáma o šířce asi 90 cm byla zahloubena do sprašového podloží. Stěny objektu jsou nepravidelné, dno mísovité. Objekt byl začištěn a zdokumentován ve východním profilu výkopu. Zadní stěna objektu se nacházela 65 cm od hrany výkopu.

Obj. č. 2:

Výplň objektu byla zachycena po obou stranách výkopu (šířka výkopové rýhy 155 cm). V západní stěně rýhy byl zásyp patrný od hloubky 175 cm od současného povrchu. Jeho stěny se pravidelně rozšiřovaly. Ukončen byl v hloubce 240 cm plochým rovným dnem. Výplň tvořila tmavá hlinitá vrstva s uhlíky, v dolní části (asi uprostřed zásypu) přerušena třemi asi 10 cm mocnými žlutými sprašovými vrstvami s tenkými oranžovými přepálenými vrstvičkami. Levý dolní roh zásypu byl vyplněn šedou písčitou vrstvou s uhlíky, přes kterou rovněž procházela vrstva žluté spraše. Zásyp objektu se u dna kruhovitě stáčel a zasahoval 25 cm pod hranu výkopu. Výplň neobsahovala žádné nálezy, pouze u dna objektu byl zaznamenán výskyt většího množství vápenných konkrécií.

Ve východní stěně výkopu byl zásyp patrný od hloubky 205 cm od dnešního povrchu. Stejně jako u zásypu v západní stěně výkopu se pravidelně rozšiřoval a byl ukončen rovným plochým dnem v hloubce 240 cm. Celou výplň zásypu tvořila šedá písčité vrstva s uhlíky, pouze její horní část byla narušena menší hlinitou vrstvou s uhlíky.

Obj. č. 3: (nál. č. 1178/2000)

V hloubce asi 70 cm od dnešního povrchu přecházela tmavě černá hlinitá vrstva v tmavou hlinitopísčitou výplň objektu, z níž bylo vyzvednuto 6 drobných zlomků pravěké, blíže neurčené keramiky, zlomky zvířecích kostí a jeden kus štipané industrie. Z levé strany zasahoval do tmavé výplně klín promíseného žlutého písku, v němž nebyl nalezen žádný materiál. Stěny objektu se směrem ke dnu rozšiřovaly. Zásyp nade dnem měl kruhovitý tvar a zasahoval 50 cm pod hranu výkopu. Dno v hloubce 150 cm bylo ploché a rovné.

Jaroslav Škojec, AÚ AV ČR Brno

Resumé:

Brumovice (Bez. Břeclav), „Brumovické úlehle“. Mittelalter. Siedlung. Rettungsgrabung.

BŘECLAV (okr. Břeclav)

Křížkovského, Slovácká, Sovadinova ulice a sídliště Dukelských hrdinů. Mladohradištní období, novověk. Město. Záchraný výzkum. Uložení: MMG Břeclav (inv. č. A 6995-A 7020, přír. č. 43/2000).

Dne 13. 7. 2000 byly náhodně zjištěny asi 1,6 m hluboké a kolem 1 m široké výkopy pro tepelné potrubí, které probíhaly centrem Břeclavi přes výše uvedené ulice. Po celé délce výkopu bylo již uloženo a místy i z části zasypáno potrubí a na zbývajících odkrytých úsecích profilů nebylo zaznamenáno kromě novodobých navážkových vrstev žádné narušení starších archeologických situací.

**Obr. 2. Břeclav, roh Křížkovského a Sovadinovy ulice. Zlomek mladohradištní nádoby (MMG Břeclav, inv. č. A 7019).
The corner of the Křížkovského and Sovadinova street. A fragment of ceramic vessel of the period after the fall of the Great Moravian Empire.**

Při kontrole vytěženého materiálu, uloženého na hromadách okolo výkopu, byl na rohu Křížkovského a Sovadinovy ulice nalezen větší zlomek okraje hmcovité nádoby s částí výdutě zdobené trojnásobnou vlnicí a horizontálními žlábkami (obr. 2). Na základě výzdoby i keramické hmoty můžeme zmíněný střep zařadit do mladohradištního období, a to do 10.-11. století. Objev je pozoruhodný především z toho důvodu, že jde o jediný dosud známý takto datovaný exemplář z východního břehu Dyje - tedy z druhého břehu než je dnešní zámek, do jehož blízkosti bývá lokalizováno krystalizační jádro Břeclavi (srov. Měřinský 1981, 157-158).

Ostatní nálezy z hald vybagrované zeminy byly novověkého až recentního stáří. Jednalo se o 21 zlomků keramiky (8x okraj, 6x výduť, 5x dno, 2x ucho), dále o 3 téměř celé skleněné nádoby (1x pohárek, 2x flakónek) a rukojeť železného nože opatřenou kostěnými střenkami. Převážně tenkostěnná keramika byla vyrobena z kvalitního jemného materiálu, vypálena do šeda nebo do červena a téměř v polovině případů potažena - ať už jen na jedné, nebo na obou stranách - glazurou v různých odstínech zelené barvy. Vyskytla se také uhlíková výzdoba nebo výrazné žlábkování na hrdle.

Michal Přichystal, FF MU Brno

Renáta Švecová, MMG Břeclav/FF MU Brno

Literatura:

Měřinský, Z. 1981: Přehled dosavadního stavu výzkumu fortifikací 11. až počátku 16. století na Moravě a ve Slezsku (hradiska a hrady), AH 6, 147-197.

Summary:

In July 2000, the authors noted non-announced excavation for heat pipeline leading across the centre of Břeclav, exactly across the Křížkovského, Slovácká, Sovadinova streets and the housing estate of Dukelských hrdinů. A fragment of ceramic vessel